

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Για την προστασία του περιβάλλοντος
και της πολιτιστικής κληρονομιάς

Μέλος των: *International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN)*
European Environmental Bureau (EEB) • Europa Nostra

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 1996 • ΕΤΟΣ 24 • ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 1 • ΔΡΧ. 1

Η θωράκιση του Ελληνισμού περνά μέσα από την ενεργό προστασία του φυσικού και πολιτιστικού μας περιβάλλοντος

Αυτό ήταν το μήνυμα που εδόθη στην εκδήλωση για το κόψιμο της πρωτοχρονιάτικης πίττας της Ελληνικής Εταιρείας, την Τετάρτη 7 Φεβρουαρίου στο κτίριο της στην Πλάκα, παρουσία μελών και φίλων.

Παράλληλα, με την ευκαιρία αυτή, έγιναν τα εγκαίνια της ιδιαίτερα επιτυχημένης Εκθεσης της Ελληνικής Εταιρείας με τα αναστηλωμένα μνημεία και οικιστικά σύνολα που βραβεύτηκαν από την Europa Nostra/IBI από το 1978 μέχρι σήμερα, η οποία σε συνέχεια των επιτυχημένων παρουσιάσεων της στην Θεσσαλονίκη, το Ρέθυμνο, τα Χανιά και τη Σύρο παρουσιάζεται τώρα στην Αθήνα.

Η Παραδοσιακή Ορχήστρα/Χορωδία του Πειραματικού Μουσικού Λυκείου Παλλήνης
υπο την Διεύθυνση του κ. Χρ. Μητροπάνου.

Οι εκδηλώσεις είχαν ιδιαίτερη επιτυχία, και σ'αυτό συνέβαλε μεταξύ άλλων, και η συμμετοχή της Παραδοσιακής Ορχήστρας/Χορωδίας του Πειραματικού Μουσικού Λυκείου Παλλήνης υπο την Διεύθυνση του κ. Χρ. Μητροπάνου. Η Ε.Ε. ευχαριστεί ιδιαίτερα τον υποδιευθυντή του Λυκείου κ. Ρήγα, τον Διευθυντή της χορωδίας και τα παιδιά που με την άψογη εμφάνισή τους μας χάρισαν μια ευχάριστη και συγκινητική βραδιά. Θερμές ευχαριστίες και συγχαρητήρια πρέπει να δοθούν στον κ. Αναστάσιο Κάρτα, εμπνευστή της ιδέας δημιουργίας της Εκθεσης των βραβευμένων αναστηλωτικών έργων, που ήρθε ειδικά από την Σύρο για να επιμεληθεί το στήσιμο της στους χώρους της Ελληνικής Εταιρείας και στην κα Βάσω Λυμπερίδη, Γραμματέα της Ε.Ε., χωρίς την επιμέλεια και φροντίδα της οποίας δεν θα ήταν δυνατή η πραγματοποίηση της όλης εκδήλωσης.

Ο πρόεδρος της Ε.Ε. κόβοντας την πίττα τόνισε μεταξύ άλλων:

“Σήμερα σε μία άλλη δύσκολη στιγμή για τον Ελληνισμό, επιθυμούμε να θυμίσουμε ότι η εμμονή μας για ενεργό προστασία του φυσικού και πολιτιστικού μας περιβάλλοντος είναι η μόνη ασφαλής θωράκιση της χώρας μας από κάθε απειλή. Μιά θωράκιση που διακρίνεται από την διασφάλιση της ποιότητας των πολιτιστικών στοιχείων, προϊόντων και μηνυμάτων του Ελληνισμού. Μια θωράκιση που περνά μέσα από την γνώση της ζωσας πατρίδας μας, της ιστορίας των τοπίων και μνημείων της, των λουλουδιών, των μύθων και των βιοτόπων της, της

μουσικής, της γλώσσας και των ανθρώπων της και που ταυτόχρονα αντιστρατεύεται κάθετα τον ισοπεδωτικό καταναλωτισμό, τον μυωπικό φατριασμό και τον μικρόνοο ωφελισμό που περιορίζουν τις δυνατότητες σύλληψης, καθιέρωσης και εφαρμογής μακρόπνοων πολιτικών. Αντιστρατευόμεθα την άκρατη τηλεοπτική ελαφρότητα και ευτέλεια κάθε είδους στο περιεχόμενο, το ύφος και τη μορφή.

Στον αγώνα αυτό ο χώρος της Ε.Ε. έχει να επιδείξει ένα σπάνιο παράδειγμα. Είναι γνωστή η πολυσυλλεκτικότητα της Ελληνικής Εταιρείας ως προς τις πολιτικές πεποιθήσεις των μελών μας που καλύπτουν το σύνολο του πολιτικού φάσματος. Την παραμονή του αργυρού ιωβηλαίου μας, που θα εορτάσουμε το 1997, αποδεικνύεται ότι και στην Ελλάδα είναι δυνατόν επί μία σχεδόν 25ετία να δουλεύει μια οργάνωση χωρίς καμιά εξαίρεση χωρίς εσωτερικές πολιτικές αντιπαραθέσεις. Κρατήσαμε τα χρόνια αυτά, την απόλυτη αυτοδυναμία μας και ανεξαρτησία μας απέναντι στους πάντες και τα πάντα όντας ταυτόχρονα μαχητικοί και διαμορφώνοντας Περιβαλλοντική Πολιτική και συνείδηση στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

Στα στοιχεία αυτά βασίζει σήμερα η Ε.Ε. το κύρος της και τις άριστες σχέσεις της με όλους ανεξαιρέτως τους φορείς και χώρους που εμπλέκονται στα περιβαλλοντικά θέματα και προσπαθεί με τα περιορισμένα μέσα της να τοποθετήσει το δικό της μικρό λιθαράκι στις προσπάθειες της Πολιτείας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των απλών Πολιτών για μία καλύτερη ζωή σε ένα καθαρότερο, ωραιότερο και ασφαλέστερο από κάθε πλευρά, περιβάλλον.

Η συνειδητή επιλογή μας, να μην βγαίνουμε στα πρωτοσέλιδα και να κρατάμε "profil" χαμηλότερο απ'την δυναμικότητά μας έχει δικαιωθεί. Αθρόες είναι οι αιτή-

σεις που δεχόμαστε από αξιολογους ανθρώπους για να πυκνώσουν τις τάξεις μας, στις οποίες ήδη υπάρχει ότι καλύτερο, ελπιδοφόρο, άφθαρτο και συνειδητοποιημένο διαθέτει η χώρα.

Δεδομένου ότι έχουμε πάγια αντίληψη ότι το περιβαλλοντικό κίνημα δεν πρέπει να πάρει μορφή κόμματος αλλά να διαπερνά και διαποτίζει όλους τους χώρους και κάθε τμήμα της κοινωνίας, η στελέχωσή μας, μας επιτρέπει να βοηθούμε την Πολιτεία και την κοινωνία στο μέτρο των δυνάμεών μας, βοηθώντας με εποικοδομητικές προτάσεις, ιδέες, έργα, προγράμματα ή αντιρρήσεις, κάποτε και με δυναμική σύγκρουση, αν χρειαστεί, όχι βέβαια απο πείσμα αλλά απο βαθύτατη αίσθηση ευθύνης, αφού δεν είμαστε ομάδα συμφερόντων αλλά απλά ομάδα γνήσιου δημόσιου συμφέροντος αφού νοιαζόμαστε για μας και για το τι θα βρουν τα παιδιά μας και τα παιδιά των παιδιών μας όσο και τα παιδιά και τα εγγόνια αυτών που ρυπαίνουν, καταστρέφουν και κερδίζουν από την ζημιά μας.

Παρά την δύσκολη συγκυρία της στιγμής, μπροστά στο 1996 η Ε.Ε. είναι αισιόδοξη όχι από άγνοια των σοβαρότατων

Το φλουρί της πίτας έπεσε φέτος στην κα. Μ. Κορομάντζου

προβλημάτων που υπάρχουν στον ορίζοντα, δεν το αρνούμεθα, αλλά έχουμε ταυτόχρονα ελπίδα, όραμα και θέληση για ένα καλύτερο μέλλον.

Είμαστε αισιόδοξοι, όχι μόνο γιατί ως Περιβαλλοντολόγοι έχουμε καθήκον να είμαστε αισιόδοξοι, όπως έλεγε και η Barbara Ward, αλλά γιατί ακόμα και όταν οι αναλύσεις μας είναι απαισιόδοξες, γνωρίζουμε ότι ο μόνος τρόπος για να τις διαψεύσουμε είναι να κάνουμε γρήγορα και με πίστη στην επιτυχία, την σωστή επιλογή, δουλεύοντας σκληρά και εμπνέοντας και άλλους να προσπαθήσουν για το καλό όλων μας.

Ευτυχώς το 1996 είναι έτος δίσεκτο και μας χαρίζει μια ακόμη μέρα παραπάνω για να δουλέψουμε για

Από την έκθεση των βραβευμένων αναστηλωτικών έργων, στο κτίριο της Ε.Ε.

την πραγματοποίηση των οραμάτων μας. Θα προτείνουμε μάλιστα στην Κυβέρνηση και την Κοινωνία να αφιερώναμε το σύνολο των εισοδημάτων μας μιάς ημέρας κάθε τέσσερα χρόνια την 29η Φεβρουαρίου για ενίσχυση των Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων και έργων των μη κρατικών φορέων Περιβάλλοντος και των ευαισθητοποιημένων απλών πολιτών αφού η Πολιτεία δεν διαθέτει επαρκείς τρόπους και μέσα για να τους ενισχύσει.

Αγαπητοί φίλοι, ας είναι το 1996 καλό για σας, και τις οικογένειές σας, το Ελληνικό Περιβάλλον και τον Πολιτισμό και την αγαπημένη μας Πατρίδα."

Ο Δήμαρχος Αθηναίων κ. Δημήτρης Αβραμόπουλος στο μήνυμά του μεταξύ άλλων αναφέρει:

"... Έχουμε επανειλημμένα τονίσει ότι η περιβαλλοντική συνειδητοποίηση, θα αποτελέσει την ιδεολογία της 3ης χιλιετίας.....

Ιδιαίτερα για την Αθήνα, την πόλη που υπήρξε ο φωτοδότης της οικουμένης, η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της είναι κάτι παραπάνω απο απαραίτητο είναι μια ζωτική ανάγκη όχι μόνον για τους Αθηναίους και τους Έλληνες, αλλά και για όλη την ανθρωπότητα, αφού η Αθήνα αποτελεί την πόλη κοιτίδα του ευρωπαϊκού πολιτισμού και την ιστορική πρωτεύουσα της Ευρώπης. Η Αθήνα δεν ανήκει πλέον στους κατοίκους της, αλλά σε ολόκληρη την ανθρωπότητα.

Ως Δημοτική Αρχή, είμαστε αποφασισμένοι να διαφυλάξουμε και να προστατεύσουμε οποιοδήποτε τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς μας απέμεινε όρθιο, απο την δική μας δυστυχώς άφρονα και ανιστόρητη συμπεριφορά των τελευταίων δεκαετιών.

Και αυτή μας την απόφαση συμβολίζει με τον πιο καθαρό τρόπο η παρέμβασή μας στο Παλαιό Δημαρχείο, που δεν είναι πια παλαιό, αλλά το Δημορχιακό Μέγαρο αντάξιο της Αθήνας και της ιστορίας της, και όπου εγκατασταθήκαμε απο την πρώτη ημέρα της ανάληψης των καθηκόντων μας.

Θα ήθελα να συγχαρώ την Ελληνική Εταιρεία για την εξαιρετη πρωτοβουλία της, καθώς και την Europa Nostra, η οποία τόσα χρόνια αγωνίζεται για την διάσωση της κοινής ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς."

Μαθητές του Κολλεγίου Αθηνών επισκέφθηκαν την Έκθεση.

Με μεγάλη χαρά η Ελληνική Εταιρεία υποδέχθηκε δύο τμήματα μαθητών του Λυκείου του Κολλεγίου Αθηνών, που με μεγάλο ενδιαφέρον επισκέφθηκαν την Έκθεση και παρακολούθησαν λεπτομερή ξενάγηση απο τον αρχιτέκτονα κ. Αναστάσιο Κάρτα, ο οποίος παρουσίασε κάθε ένα απο τα βραβευμένα έργα.

Μαθητές του Κολλεγίου Αθηνών επισκέπτονται την Έκθεση

Η ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ ΤΗΣ EUROPA NOSTRA/IBI ΓΙΑ ΤΟ 1995 ΣΤΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ "ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ"

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, με ιδιαίτερη ικανοποίηση ανακοίνωσε την βράβευση από την EUROPA NOSTRA/IBI, του συγκροτήματος "Αρσακείου" (έργο το οποίο η Ελληνική Εταιρεία πρότεινε προς βράβευση), με Τιμητικό Δίπλωμα για το έτος 1995.

Ας σημειωθεί ότι αυτό αποτελεί το μοναδικό βραβείο της EUROPA NOSTRA/IBI που πήρε φέτος η Ελλάδα, από τα 6 Μετάλλια και 30 Διπλώματα που απενεμήθησαν σε 15 χώρες.

Η αποκατάσταση του κτιριακού συγκροτήματος του Αρσακείου, είναι μιά επέμβαση μεγάλης κλίμακας σε ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας. Περιλαμβάνει το Αρσάκειο, κηρυγμένο Εθνικό Μνημείο των νεότερων χρόνων οικοδομημένο το 1850, καθώς και, στη λοιπή περίμετρο του οικοδομικού τετραγώνου, ένα εκτεταμένο συγκρότημα διατηρητέων κτιρίων με σημαντικές προσόψεις και με μία από τις πρώτες εμπορικές στοές της Αθήνας.

Το ακίνητο αποτελεί ιδιοκτησία της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας. Η αποκατάσταση (1985-1993) έγινε με δαπάνη του Ελληνικού Δημοσίου, μετά τη σχετική μίσθωση του ακινήτου για τη μεταστέγαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η Δ.Ε.Π.Ο.Σ. ανέλαβε τη γενική διεύθυνση και την κατασκευή του έργου και ανέθεσε στον αρχιτέκτονα Αλέξανδρο Σ. Καλλιγά (μέλος της Ε.Ε.), την ευθύνη για τη σύνταξη της αρχιτεκτονικής μελέτης και για την αρχιτεκτονική επίβλεψη του έργου. Ως συνεργάτες - μελετητές, επελέγησαν οι αρχιτέκτονες Ηλίας Αποστολίδης, Λαμπρινή Βεντούρη, Μαρία Μάρακα, Μαρίκα Παπαδοπούλου, Ελένη Σάββαρη και Σωτήρης Χαραλαμπίδης.

Πέρα από τα ουσιαστικά ζητήματα που αφορούσαν την επιλογή στόχων και την ιεράρχηση προτεραιοτήτων κατά την αποκατάσταση του Αρσακείου και του περιβάλλοντος χώρου του, ιδιαίτερη πρόκληση αποτέλεσε η ένταξη μιάς νέας σύνθετης προέχουσας χρήσης στα ιστορικά κτίρια και η αρμονική συνύπαρξη της με τις προϋπάρχουσες εμπορικές χρήσεις και το Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κούν.

Παράλληλα, η ανακάλυψη ότι κατά την κατασκευή του Αρσακείου είχαν χρησιμοποιηθεί λίθοι που προήρχοντο από τα αρχαία μνημεία της Ακρόπολης των Αθηνών, έδωσε μίαν ασυνήθη και ενδιαφέρουσα νέα διάσταση στην αποκατάσταση του κτιρίου. Μετά την αποκάλυψη των λιθοδομών του κτιρίου και εκτεταμένη διερεύνηση, 500 περίπου μαρμάρινοι και πώρινοι λίθοι μείζονος ενδιαφέροντος και αξίας αφαιρέθηκαν από το κτίριο και αποδόθηκαν στην Ακρόπολη, ενώ μερικοί από αυτούς έχουν ήδη ταυτιστεί με τα μοναδικά κλασικά μνημεία της.

Πανελλήνια Ένωση Εκπαιδευτικών για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.

Πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 12 Ιανουαρίου 1996, στο όμορφο περιβάλλον του Συνεδριακού Κέντρου της Ιεράς Μονής Ευαγγελιστρίας Βοιωτίας, η Γενική Συνέλευση της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.

Η Πανελλήνια Ένωση Εκπαιδευτικών για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ιδρύθηκε το 1992 και περιλαμβάνει εκπαιδευτικούς των τριών βαθμίδων της εκπαίδευσης και κύριο στόχο έχει την προώθηση και διάδοση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Στη Γ.Σ. παρουσιάστηκε η δραστηριότητα της, έγινε εποικοδομητική κριτική προς το απερχόμενο Δ.Σ. και κατατέθηκαν προτάσεις για δραστηριότητες στο μέλλον.

Ακολούθησαν εκλογές για την ανάδειξη νέου Δ.Σ. του οποίου πρόεδρος εξελέγει ο κ. Βασίλης Ψαλλιδάς, μέλος της Ε.Ε.

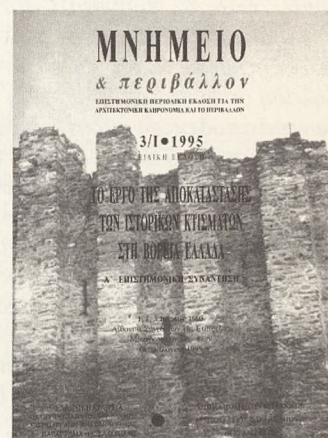
ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΗΣ V. LUCAS NICK ΚΑΙ ΤΗΣ A. LEA

Με ιδιαίτερη χαρά η Ε.Ε. πληροφορήθηκε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλος θα απονεμίει, με την ευκαιρία του νέου Έτους, τιμητική διάκριση στα μέλη της κες V. Lucas Nick και A. Lea.

ΜΝΗΜΕΙΟ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ Ειδική Έκδοση

Πραγματοποιήθηκε η έκδοση των Πρακτικών της Επιστημονικής Συνάντησης με τίτλο “Το έργο της Αποκατάστασης των ιστορικών κτισμάτων στη Β. Ελλάδα”, που διοργανώθηκε τον Ιούνιο του 1995 από το Παράρτημα της Θεσσαλονίκης της Ε.Ε. και το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. Ο τόμος εκδόθηκε στα πλαίσια του επιστημονικού περιοδικού ΜΝΗΜΕΙΟ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ως ειδική έκδοση με την επιμέλεια της Ευαγγελίας Χατζητρυφωнос και του Κοσμά Στυλιανίδη και την συνεργασία της Οργανωτικής Επιτροπής της εκδήλωσης.

Ο τόμος μετρά 356 σελίδες και περιλαμβάνει 33 επιστημονικές ανακοινώσεις, που αφορούν σε θέματα διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς όλων των ιστορικών περιόδων, εμπλουτισμένες με σχέδια, φωτογραφικό υλικό και βιβλιογραφικές σημειώσεις. Το βιβλίο περιλαμβάνει επίσης το κείμενο της συζήτησης στρογγυλής τράπεζας, κατά την οποία τέθηκαν σε συζήτηση μερικά βασικά ερωτήματα γύρω από το θέμα της Επιστημονικής Συνάντησης.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Πάντειο Πανεπιστήμιο
16 & 17 Δεκεμβρίου 1995

Μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις (ΜΚΠΟ) Διαστάσεις της δράσης και στάσης τους απέναντι στα μεγάλα έργα

Ομιλία Καθηγ. Μιχ. Σκούλλου

Όπως σε ολόκληρο τον Δυτικό, κυρίως, κόσμο έτσι και στην Ελλάδα η κοινή γνώμη αντιμετωπίζοντας αφ' ενός την δραματικότητα των σοβαρών διεθνών και ελληνικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και αφ' ετέρου την αδυναμία των Κυβερνήσεων να δράσουν αποφασιστικά και αποτελεσματικά, εκφράστηκε μέσα από συγκροτημένες ομάδες ενδιαφερόντων και ποικίλων εκφράσεων και μορφών δράσεως.

Με εξαίρεση την ΕΕΠΦ, που αναπτύχθηκε νωρίτερα ως συνέχεια φυσιολατρικών δραστηριοτήτων που οδήγησαν και στην ίδρυση των πρώτων Εθνικών Δρυμών, οι πρώτοι καθαρά περιβαλλοντικοί φορείς και σχήματα όπως η Ε-ΡΥΕΑ, η Κοσμητεία Τοπίου, η Φιλοδασική και κυρίως η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς που είχαν πρόθεση και στόχο την διατύπωση προτάσεων περιβαλλοντικής πολιτικής, αναπτύχθηκαν στην αρχή της δεκαετίας του 1970.

Μεταξύ των κύριων και άμεσων επιδιώξεων των οργανώσεων αυτών, καθώς και διαφόρων βραχύβιων ομάδων ειδικού, τοπικού ενδιαφέροντος και κατοίκων, ήταν -και εξακολουθεί να είναι και σήμερα- η αποτροπή ενεργειών και έργων που θα ήταν δυνατόν να έχουν μη αναστρέψιμες

αλλοιώσεις και βλάβες του φυσικού, πολιτιστικού ή αισθητικού περιβάλλοντος όπως μερικά μεγάλα έργα κυρίως “σκληρών” υποδομών.

Η βασικότερη όμως φιλοσοφία και επιδίωξη των ΜΚΠΟ ήταν και είναι βαθύτατα αναπτυξιακή: Ο αναπροσανατολισμός των μοντέλων ανάπτυξης και η εισαγωγή νέων ιδεών με παράλληλη εξοικείωση και εκπαίδευση των οργάνων της Πολιτείας και πολιτών σε θεμελιώδεις αρχές. Σε αυτά περιλαμβάνεται η αναθεώρηση του τί θεωρείται “επιτυχία”, “ανάπτυξη” και “πρόοδος”. Η αλλαγή, με άλλα λόγια των συμβόλων, εικτών και παραμέτρων που μετρούν, καθορίζουν ή προσδιορίζουν την αναπτυξιακή λογική, κοινωνική ή ατομική.

Οι απόψεις του Νομπελίστα Jan Timbergen για αναγκαία αλλαγή του κλασσικού ΑΕΠ προς την “ουτοπική” για τα τέλη της δεκαετίας του '60, “Ακαθάριστη Εθνική Εντυχία” ή “Ακαθάριστη Εθνική Χρησιμότητα” ήταν στις καρδιές και τα οράματα αυτών που ξεκινήσαμε στην Ελλάδα την περιβαλλοντική σκέψη. Παράλληλη ήταν η πορεία για την ευρύτερη-διεθνή αποτίμηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και λύσεων ακόμη και όταν αυτά φαίνονται ως στενά, τοπικά ή περιφερειακά.

Η βασική και θεμελιώδης αντίρρηση των ΜΚΟ ήταν και εξακολουθεί να είναι ότι σχεδόν ποτέ δεν έχουν συνυπολογιστεί στα οφέλη, δαπάνες και επιπτώσεις των διαφόρων έργων, τα αντίστοιχα περιβαλλοντικά και κοινωνικά μεγέθη και ποικίλα κόστη λειτουργίας ή μάλλον τα κόστη εξασφάλισης λειτουργικότητας των έργων που αναλαμβάνονται.

Ακόμη δυσκολότερα για την Πολιτεία και τους προτείνοντες ήταν τα πράγματα όταν και όποτε ζητήθηκε να συγκριθεί η πρόταση έναντι αληθώς μηδενικών λύσεων ή όταν ζητήθηκε να αποτιμηθεί το "κόστος της ευκαιρίας", δηλαδή όταν αμφισβητήθηκε η προτεραιότητα έναντι άλλων πιάστων αποδεκτών εκδοχών και ταυτόχρονα πιάστων ουσιαστικών, κρίσιμων ή επωφελών για το σύνολο προγραμμάτων, δηλαδή πιάστων χρήσιμων ή πιάστων σημαντικών εναλλακτικών προτάσεων. Δεν είναι λοιπόν περιέργο ότι πολλές φορές, λόγω της μεγάλης έλλειψης θεσμοθετημένου κοινωνικού διαλόγου και απέναντι στα προφανή λάθη μιάς αλαζωνικής Πολιτείας οι ΜΚΠΟ εναντιώθηκαν σε μεγάλα έργα που είχαν προβληθεί ως αναπτυξιακή πανάκεια.

Χάρηκα ιδιαίτερα όταν άκουσα χθές τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας κ. Πλασκοβίτη να εκφράζει ό,τι επί δεκαετίες έχουμε βαθύτατα ενστερνισθεί και κουρασθεί να επαναλαμβάνουμε. Οτι δηλαδή "ανάπτυξη" δεν σημαίνει μόνον έργα και δή μεγάλα. Η αναπτυξιακή προσπάθεια στην Ελλάδα έχει ακολουθήσει μια πορεία που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως καθ'έξιν επικίνδυνη μέχρι διαστροφής : μιά "εργολαγνεία", η οποία καταλήγει σε "τσιμεντολαγνεία" που όπως όλες οι σχετικές παρεκλίσεις παραμένει ακόρεστη, ανικανοποίητη και τελικά, εν πολλοίς, ανενεργός.

Η αποτρεπτική δράση των ΜΚΠΟ στην Ελλάδα, υπήρξε καταλυτική επιτυχής παρά το γεγονός, ότι οι μὲν εκάστοτε Ελληνικές Κυβερνήσεις σχεδόν ποτέ δεν παραδέχθηκαν επίσημα την υποχώρησή τους πρό των οργανώσεων ή δε ευρύτερη κοινή γνώμη μέσα στην γενική ατμόσφαιρα και κουλτούρα της χώρας μας με το μάλλον μειωμένο πνεύμα συλλογικότητας και τον έντονο κομματισμό και πόλωση δεν έχει συνειδητοποιήσει ακόμη ούτε και σήμερα.

Είναι χαρακτηριστική άλλωστε η χαλαρή συνειδητοποίηση αυτής της δυναμικής και από τον Τύπο και τα ΜΜΕ που συχνά και όταν ακόμη θέλουν να προβάλλουν την δράση των ΜΚΕ καταφεύγουν στα προετοιμασμένα βίντεο από εξωτικές χώρες ή εντυπωσιακή αλλά συχνά αναποτελεσματική δράση ξένων οργανώσεων παρά τα γεγονότα που διαμορφώνουν ή σχετίζονται έστω με το αναπτυξιακό και οικολογικό προφίλ της ίδιας της χώρας.

Είναι ίσως σκόπιμο, να θυμίσω κανείς μερικά από τα έργα που οι περιβαλλοντικοί φορείς κάποτε σε συνεργασία και κάποτε σε αντίθεση με τον τοπικό παράγοντα εμπόδι-σαν : Τσιμεντοβιομηχανία στα Μέθανα, ναυπηγεία στην Πύλο, τρεις φορές τον δρόμο μέσα από την Αράχωβα, το αεροδρόμιο Πάχης, το πετροχημικό στο Μεσολογγί, δύο φορές εργοστάσια Αλουμίνιας στο Δελφικό Τοπίο, την επιχωμάτωση και λεωφόρο στην παραλία Θεσσαλονίκης, εργοστάσιο καύσης τοξικών αποβλήτων στον Αστακό, διαλυ-

τήριο πλοίων στις εκβολές του Νέστου, ιχθυογεννητικός σταθμός και επέκταση αρδευτικών δικτύων στις Πρέσπες, την αποχέτευση των Ιωαννίνων στον ποταμό Καλαμά κλπ., με περισσότερο πρόσφατη την εναντίωση του μετώπου των κυριότερων Ελληνικών οργανώσεων στην εκτροπή του Αχελώου. Ας σημειωθεί ότι στο Συμβούλιο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κέρκυρα το 1994, οι οργανώσεις κατέθεσαν 350.000 υπογραφές εναντίον του έργου.

Η ανταπόκριση στα ΜΜΕ ήταν σχετικά μικρή. Το γεγονός ότι η δράση των ΜΚΠΟ, στην Ελλάδα, υπήρξε αποτελεσματική παρά την προφανή ανισότητα μέσων και μεθόδων πίεσσης που διαθέτουν έναντι των προτείνοντων τα έργα και των εργολαβικών και άλλων οικονομικών συμφερόντων (και ενίοτε των στενά νοουμένων τοπικών συμφερόντων ή ενδιαφερόντων), οφείλεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι οι Κυβερνήσεις, ή οι προτείνοντες τα αντίστοιχα έργα όχι απλώς δεν ακολουθούν βασικούς κανόνες και πρακτικές διαλόγου ώστε να προετοιμάσουν την κοινή γνώμη και να επιζητήσουν την κοινωνική αποδοχή, αλλά συχνά σπεύδουν με ατελείς μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή/και πλημμελείς μελέτες σκοπιμότητας, ευκαιριακές συμφωνίες και συμβάσεις και πολλαπλά πέπλα αδιαφάνειας να εμφανίσουν τεράστια έργα με προφανείς επιπτώσεις για το περιβάλλον ως τετελεσμένα γεγονότα, χωρίς κανένα περιβαλλοντικό πρόβλημα και με τεράστια οικονομικά ή αναπτυξιακά οφέλη. Μια τέτοια πολιτική είναι φυσικό να βρίσκει αργά ή γρήγορα αντίδραση, η οποία ή θα ματαιώσει το έργο ή θα το επιβραδύνει πολύ με προφανές οικονομικό και κάποτε πολιτικό κόστος.

Είναι βέβαιο ότι σχεδόν κανένα έργο στο οποίο θέλησαν πραγματικά και αποφασιστικά να εναντιωθούν οι ΜΚΠΟ δεν μπόρεσε να πραγματοποιηθεί. Ίσως γιατί οι σοβαροί ΜΚΠΟ-φορείς δραστηριοποιούνται έντονα μόνο μπροστά σε προφανώς απαράδεκτα έργα. Είναι χαρακτηριστικό, ότι η ελληνική οργάνωση με την μεγαλύτερη ίσως σχετική επιτυχία, είναι η Ελληνική Εταιρεία, η οποία δρά χωρίς μεγάλες τυμπανοκρουσίες, μεθοδικά και ουσιαστικά συχνά μέσω του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ), προβαίνοντας ταυτόχρονα σε σειρά θετικών προτάσεων και υπομνημάτων. Αλλωστε στις περισσότερες περιπτώσεις η Ε.Ε. δεν ζητά την ματαίωση του έργου αλλά άλλη χωροθέτηση ή τεχνολογία προφανώς ευνοϊκότερη για το περιβάλλον, με μικρότερο δηλαδή περιβαλλοντικό κόστος. Αυτό επιτυγχάνεται διότι διαθέτει στο δυναμικό των μελών της σημαντικό τμήμα των ειδικών στα περιβαλλοντικά θέματα επιστημόνων όλων των συναφών κλάδων και ιδεολογικών χώρων, αποφεύγοντας ταυτόχρονα με θρησκευτική ευλάβεια τον οποιονδήποτε κομματικό χρωματισμό ή την οιαδήποτε "εξαργύρωση" αυτής της δυνατότητας.

Η έγκαιρη συνειδητοποίηση εξάλλου του ρόλου των Βρυξελλών στην διαμόρφωση της Πολιτικής Περιβάλλοντος αμέσως ή εμμέσως, οδήγησε την ηγεσία της Ε.Ε. σε πολύ ενεργό διεθνή δραστηριότητα, η οποία εξασφάλισε τον καθοδηγητικό της ρόλο στο ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό κίνημα στις ομοσπονδίες Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος (ΕΕΒ, European Environmental Bureau) και Europa

Nostra ήδη από την δεκαετία του 1980 αλλά και την έντονη σημερινή δράση της στο Μεσογειακό χώρο, όπου μέσω του ΜΙΟ/ΕCSDΕ (Mediterranean Information Office for Environment, Culture and Sustainable Development), ενισχύει ουσιαστικά και αποτελεσματικά με ποικίλους τρόπους την ίδρυση, λειτουργία και συντονισμό δράσης των περιβαλλοντικών φορέων σε όλη την λεκάνη της Μεσογείου.

Στα Ευρωπαϊκά πλαίσια ο ρόλος και η φωνή των ΜΚΠΟ είναι περισσότερο αναγνωρισμένος, καίτοι όχι θεσμικά κατοχυρωμένος.

Συχνά ο τρόπος αντιμετώπισης τους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ως το αναγκαίο και χρήσιμο "αντίπαλον δέος" προς τα λογής-λογής Lobbies. Δεν είναι λίγες οι φορές που ως Πρόεδρος του ΕΕΒ είχα οξύνει αντιπαράθεσεις με κοινοτικούς αξιωματούχους και ανάγκασα τον ίδιο τον Πρόεδρο Ντελόρ να ανασκευάσει την άποψη ότι οι ΜΚΠε-ριβαλλοντικοί-φορείς είναι ομάδες ενδιαφέροντος ή χειρότερα συμφέροντος ("interest groups") αντίστοιχες προς τις ομάδες πχ. των Παραγωγών, της Χημικής Βιομηχανίας κλπ., πράγμα που ασφαλώς δεν είναι (βλ. και UNCED/UN).

Στις Βρυξέλλες οι περισσότερες περιβαλλοντικές προτάσεις είναι χαρακτηριστικό ότι έχουν γίνει αποδεκτές με διαφορά φάσης 3-5 ετών. Παρά ταύτα οι σοβαρές αναπτυξιακές προτάσεις με περιβαλλοντικές επιπτώσεις δεν είχαν την ίδια εντυχή κατάληξη πράγμα που δείχνει όχι μόνο τον σχετικά περιορισμένο ρόλο των ΜΚΠΟ στην διαμόρφωση των γενικών Κοινοτικών Πολιτικών αλλά κυρίως την αδυναμία ή αναντιστοιχία της Κοινοτικής Πολιτικής Περιβάλλοντος προς τις άλλες πολιτικές, στις οποίες δεν κατόρθωσε να ενσωματωθεί.

Η φάση που επακολούθησε το Maastricht υπήρξε μάλλον αμφίροπη μέχρι και τραυματική για την Περιβαλο-

ντική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία εκφράζεται με το 5ο Πρόγραμμα Δράσης που μεγαλοσχήμως και αντάρσεκα αποκαλείται "Towards Sustainability" (βλ. σχόλιο), χαρακτηρίζεται όμως από έντονη στροφή ή μάλλον "απο-στροφή" προς την "ρύθμιση" και χαλάρωση των κανονιστικών διατάξεων κάτω από την πίεση μερικών χωρών και ομάδων συμφερόντων και ευνοεί τα οικονομικά κλπ. "εργαλεία" όπως και τις ΜΚΠΟ χωρίς Πολιτική βαρύτητα. Πιστεύω και θέλω να ελπίζω ότι αυτό είναι πρόσκαιρη αναποτελεσματική τάση που θα ανασκευαστεί γιατί αλλιώς οι διακηρύξεις περί κοινωνικού διαλόγου και συμμετοχής των πολιτών στην αειφορική αναπτυξιακή διαδικασία ηχούν ως σαρκαστική ειρωνεία.

Η επόμενη φάση, που έχει ήδη επιτευχθεί στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι η διευκόλυνση, θεσμοθέτηση και ενίσχυση του ρόλου των ΜΚΠΟ από την Πολιτεία μέσα από διαφανείς μηχανισμούς χρηματοδότησης και σε επίπεδο Τοπικό, Νομαρχιακό, Περιφερειακό και Εθνικό, με τακτικές δημόσιες ακροάσεις στο Κοινοβούλιο και άνετη πρόσβαση στα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Θυμίζω ότι στην Ολλανδία οι ΜΚΠΟ είναι συχνά επιφορτισμένες για εκτέλεση "ανεξάρτητων" ΜΠΕ για έργα αμφιλεγόμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Δεν είναι τυχαίο ότι σε δημοσκοπήση του Eurobarometer σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας) το κοινό έδειξε να εμπιστεύεται πρώτα (πριν τον Τύπο, τους πολιτικούς, ή τις επιχειρήσεις) τις θέσεις των ΜΚΠΟ που όταν δουλεύουν σωστά όχι μόνο δεν αντιπροσωπεύουν ομάδες συμφερόντων αλλά αποτελούν ομάδες ενεργού προάσπισης του δημοσίου συμφέροντος, έκφραση της συλλογικής συνειδήσεως της παρούσας και κυρίως των αγέννητων γενεών.

Συμμετοχές Προέδρου και Μελών σε Συναντήσεις/Προσκλήσεις

- 15.1.96, εκδήλωση εις μνήμην Κ. Καλλιγά, Ένωση Ευρωπαίων Δημοσιογράφων (Μ. Σκούλλος, Κ. Καρράς, Α. Συμεών).
- 15.1.96, ξενάγηση από την κα Ε. Τουλούπα στην έκθεση ζωγραφικών έργων της Α. Σαριπόλου (Β. Λυμπερίδη)
- 6.2.96, Ίδρυμα Μαραγκοπούλου, σεμινάριο "Το δικαίωμα στο Περιβάλλον, προσβολές και προστασία του". Εισήγηση - Συμπεράσματα (Μ. Σκούλλος).

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΕΙΤΕ ΣΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΜΑΣ ΒΟΗΘΩΝΤΑΣ ΤΟ ΕΡΓΟ ΜΑΣ

Δεχόμαστε ένα σχετικά περιορισμένο αριθμό διαφημίσεων.
Πληροφορίες και Τιμολόγιο τηλ.: 3225245 fax: 3225240

Παρακαλώ να με γράψετε συνδρομητή του " ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ " σας

ΟΝΟΜΑ..... ΕΠΩΝΥΜΟ.....

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΤηλ

☐ 5.000 δρχ. ☐ 2.000 δρχ.(για μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Για την Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Σωματείο μη κερδοσκοπικό
Τριπόδων 28, Πλάκα
105 58 Αθήνα
Τηλ.: 3225245 Fax: 3225240

Ιδιοκτησία ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
Εκδότης: Μ. Σκούλλος

Υπεύθυνοι Έκδοσης:
Β. Λυμπερίδη, Μπ. Μαντζάρα

Τυπώνεται σε 4.000 αντίτυπα

Επιμέλεια Εντύπου, Μοντάζ, Εκτύπωση
ΗΛΕΚΤΡΟΤΥΠ, Κάνιγγος 33, Τηλ. - Fax: 3822080
